

پادشاهان مغول و حوادث مربوط به آن‌ها:

مغولان	
هیأتی بازرگانی به «اترار» فرستاد. / سپاهی را مأمور تعقیب سلطان محمد خوارزمشاه کرد. / با متحد کردن قبایل، زمینه‌ی وحدت سیاسی مغولان را فراهم کرد. / مهم‌ترین اقدام او در سال‌های نخستین: تشکیل یک سپاه توانمند / پس از تصرف چین شمالی، به مغولستان بازگشت. / به آتش کشیدن پکن / پس از چین، او متوجه‌ی «ترکستان» شد. / واقعه‌ی «اترار» / با شنیدن خبر شورش‌هایی در شرق، ادامه‌ی عملیات در ایران را به سرداران خود سپرد. / دستور داد تا «پیشه‌وران» را از حملات خود مصون دارند. / پسر بزرگ: جوچی	چنگیزخان (تموچین)
سیاست امپراتوری مغول در برخورد با سرزمین‌های تصرف شده تا حدودی ملایم‌تر شد. / تعدادی از ایرانیان در تشکیلات حکومتی مغول در ایران و مغولستان مشغول به کار شدند.	اکنای
با جلب همراهی اشراف، مخالفان را سرکوب کرد و دوباره به امپراتوری مغولان انسجام بخشید. / دو قدرت تهدیدآمیز در ایران برای او: اسماعیلیان و خلافت عباسی / «هلاکو» را راهی ایران کرد.	منگوقاآن
برادر و جانشین منگوقاآن / حکومت هلاکو در ایران، عراق و شام را تأیید کرد.	قوبیلای قاآن

سیاست ملک‌داری و علل انحطاط برخی از حکومت‌های ایرانی:

اطاعت و تبعیت از خلافت عباسی آشنایی با شیوه‌های حکمرانی مدارا با پیروان ادیان و ملل مختلف استفاده از نظر صاحب‌نظران در کارها انتخاب وزیران از میان دانشمندان	سامانیان
استخدام غلامان ترک‌نژاد کاستن از قدرت دهقانان محلی تضاد بین دیوان سالاران ایرانی و سپه‌سالاران ترک‌نژاد: هرج و مرج در ارکان حکومت	

بدرفتاری مرد آویج با غلامان ترک: قتل او ظهور آل بویه	ستایش آداب قبل از اسلام در خیال احیای شاهنشاهی ساسانیان به خدمت گرفتن غلامان ترک و ضمیمه کردن آنان به سپاهیان «گیل» و «دیلم»	زیاریان
رقابت میان شاهزادگان به مخاطره افتادن منبع مهم درآمد آل بویه: یعنی «بازرگانی» به دلیل «توسعه طلبی خلفای فاطمی» در شام بروز شورش در مناطق مختلف، مانند بحرین که آل بویه توان سرکوبی نداشت.	ایجاد حکومتی مستقل کنترل خلافت با فتح بغداد پایان دادن به اقتدار ترکان در جهان اسلام گسترش تشیع در ایران	آل بویه
بروز اختلاف میان اعضای خاندان رسم اتابکی و اقطاع	اتابکی اقطاع	سلجوقیان

در درس مربوط به زندگی‌نامه‌ها و سفرنامه‌ها، به‌شدت بر روی مثال‌ها تمرکز کنید و ارتباط کامل هر مثال را با تیتربالای آن درک کنید و به‌خاطر بسپارید.

حال؛ نکات مهم این درس را با هم مرور می‌کنیم:

نکات مهم	نوع سفر
محمود غزنوی برای فتح «سومنا» به «هندوستان» رفت. کوروش هخامنشی از «پارس» به «سارد» لشکر کشید.	نظامی (لشکرکشی)
مهاجرت آریایی‌ها به ایران، هند و اروپا مهاجرت ایلات و عشایر	اجتماعی (مهاجرت اقوام)
سفرهای بازرگانان	تجاری
«لهاسا» مرکز بودایی‌ها در تبت «بنارس» مرکز هندوها در هند آتشکده‌های زردشتیان در «یزد» (ایران) این سفرها با سختی و هزینه‌ی زیاد انجام می‌شده است.	مذهبی
فرستادن سفیران به‌سوی سایر دولت‌ها؛ به‌دلایل: برقراری روابط بازرگانی / تقدیم هدایا و باج و خراج / بازخرید یا مبادله‌ی اسیران جنگی / مذاکرات صلح / اتحاد بر ضدّ دولتی دیگر / اطلاع از اوضاع کشورها / شادباش و تسلیت / خواستگاری	سیاسی
دیدن سرزمین‌ها و گشت‌وگذار در طبیعت (البته با سفر اکتشافی اشتباه نشود!) دیدن جوامع انسانی و آشنایی با نهادهای اجتماعی (البته با سفر اجتماعی اشتباه نشود!)	تفریحی
به‌منظور پژوهش و بررسی پدیده‌های طبیعی و انسانی (بررسی اقوام و فرهنگ‌ها) و تاریخی (آثار باستانی) سفر «راولینسون» و «دیولافوا» به ایران و عراق	اکتشافی